

VLADIMIR NABOKOV

Lolita

DƯƠNG TƯỜNG dịch

VLADIMIR NABOKOV

Lolita

DƯƠNG TƯỜNG *dịch*

(Tái bản có sửa chữa)

Lời nói đầu

"Lolita" hay "Lời xưng tội của một gã đàn ông da trắng góa vợ", ấy là hai cái đầu đề của tập bản thảo kỳ lạ được gửi đến người viết những dòng này làm mào đầu cho nó. "Humbert Humbert", tác giả của nó, đã chết trong khi tạm giam vì chứng nghẽn động mạch vành vào ngày 16 tháng Mười một năm 1952, ít hôm trước khi bắt đầu phiên tòa xử ông ta. Khi yêu cầu tôi biên tập những trang này, luật sư của ông ta, Ngài Clarence Choate Clark, nay là thành viên của luật sư đoàn Washington D. C., cũng là bạn và bà con của tôi, đã dựa trên một điều khoản trong di chúc của thân chủ mình trao toàn quyền cho người anh họ lỗi lạc của tôi tiến hành mọi sự chuẩn bị cần thiết cho việc in ấn cuốn "Lolita". Quyết định của ông Clark có thể là do người biên tập mà ông chọn vừa được tặng giải thưởng Poling cho một tác phẩm khiêm tốn ("Do the Senses Make Sense?" - Giác quan có lý không?) trong đó có bàn đến một số trạng thái bệnh hoạn và loạn dâm.

Nhiệm vụ của tôi hóa ra đơn giản hơn là cả hai chúng tôi đã dự liệu. Ngoại trừ việc sửa những lỗi cú pháp quá hiển nhiên và thận trọng lược bỏ một số chi tiết mà, bất chấp những cố gắng của "H. H.", vẫn dai dẳng lưu tồn trong văn bản của ông ta như những tấm biển báo và bia mộ (chỉ rõ những nơi hoặc những người mà lẽ ra nên giấu đi cho nhẽ, hoặc nên thương tình bỏ qua), tập hồi ức này được giới thiệu nguyên vẹn. Biệt danh kỳ dị của tác giả là do chính ông ta đặt; và dĩ nhiên, chiếc mặt nạ này - qua đó, dường như rục lên hai con mắt thôi miên - vẫn được để nguyên không cắt bỏ, theo đúng ý nguyện của người mang nó. Trong khi "Haze" chỉ vẫn với họ thật của nữ nhân vật chính thôi, thì tên cô lại quện chặt vào thứ cảm xúc sâu kín của cuốn sách đến độ không cho phép ai thay đổi nó; và chẳng cũng chẳng có lý do thực tiễn nào (như độc giả sẽ tự thấy) khiến cần phải làm thế. Những ai tò mò muốn tìm hiểu kỹ có thể truy cứu các tư liệu liên quan đến tội hình sự của "H.

H." trên các báo hàng ngày trong tháng Chín-Mười năm 1952; nguyên nhân và mục đích của tội đó ắt sẽ tiếp tục là một bí mật hoàn toàn nếu số phận không mang tập hồi ức này đến đặt dưới ngọn đèn biên tập của tôi.

Để phục vụ các độc giả cựu trào muốn theo dõi số phận của những con người "có thực" bên ngoài câu chuyện "thật", xin cung cấp một số chi tiết do ông "Windmuller" ở "Ramsdale" chuyển tới, ông này muốn giữ kín nhân thân để "cái bóng dài lê thê của câu chuyện thảm hại và nhớp nhúa này" khỏi chạm tới cái cộng đồng mà ông hãnh diện được là một thành viên. Con gái ông, "Louise", hiện là sinh viên đại học năm thứ hai. "Mona Dahl" cũng là sinh viên ở Paris. "Rita" vừa mới kết hôn với một chủ khách sạn ở Florida. Bà "Richard F. Schiller" chết cả hai mẹ con trên bàn đẻ vào đúng hôm Giáng sinh năm 1952 ở Gray Star⁽¹⁾, một khu định cư ở miền Tây Bắc cực kỳ hẻo lánh, cái thai chết là một bé gái. "Vivian Darkbloom" vừa viết xong một cuốn tiểu sử nhan đề "My Cue"⁽²⁾ sẽ xuất bản nay mai, và những nhà phê bình đã đọc bản thảo đều cho đó là cuốn sách hay nhất của bà. Những người trông coi các nghĩa trang có liên quan tới câu chuyện cho biết không thấy bóng ma nào hiện về.

Xét đơn thuần như là một tiểu thuyết, "Lolita" đề cập đến những tình huống và cảm xúc mà nếu thể hiện nhờ nhạt bằng các thủ pháp né tránh vô vị thì trước sau chỉ khiến người đọc thấy mơ hồ đến bực mình. Đúng là người ta không tìm thấy một từ tục tĩu nào trong toàn bộ tác phẩm; quả thật, kẻ phạm tục kiên cường, được những ước lệ hiện đại luyện cho quen thói chấp nhận không chút đắn đo hàng loạt chữ tục trắng trợn tràn ngập trong những cuốn tiểu thuyết tầm thường, ắt sẽ kinh ngạc khi không thấy chúng ở đây. Nhưng nếu để chiều theo cái kẻ làm ra vẻ tiết hạnh một cách ngược đời ấy, mà người biên tập tìm cách pha loãng hoặc tước bỏ những cảnh mà một loại đầu óc nào đó có thể gọi là "kích dục" (về phương diện này, xin xem phán quyết trọng đại do Ngài John Woolsey tuyên đọc ngày 6 tháng Chạp năm 1933 đối với một cuốn sách khác còn thẳng thừng hơn nhiều⁽³⁾), thì tất phải từ bỏ hoàn toàn việc xuất bản "Lolita" vì chính những cảnh mà người ta có thể kết tội quàng xiên rằng tự thân chúng chứa một hiện sinh nhục cảm, lại đích thị là

1. Nghĩa đen là "Ngôi sao xám".

2. "My Cue" trong văn cảnh sân khấu hiểu là "Vi bạch cho tôi" (lời hoặc tín hiệu nhắc diễn viên tiếp theo vào sân khấu hoặc nói thoại), ngoài ra có thể hiểu là "Chữ Q của tôi".

3. Ám chỉ "Phán quyết trọng đại của Tòa án quận Hoa Kỳ ngày 6 tháng Mười hai năm 1933 của Thẩm phán John M. Woolsey dỡ bỏ lệnh cấm đối với 'Ulysses', kết thúc 11 năm cuốn *Ulysses* của James Joyce bị cấm xuất bản tại Mỹ vì bị coi là "khiêu dâm" và "tục tĩu".

những cảnh có tác dụng triệt để nhất trong diễn biến của một câu chuyện bi thảm luôn kiên định hướng tới sự suy tôn đạo đức. Kẻ khuyến nho có thể nói rằng loại văn chương "con heo" thương mại cũng lập luận tương tự, nhà học giả có thể phản bác bằng cách khẳng định rằng lời thú tội tâm huyết của "H. H." chỉ là con bão trong ống nghiệm; rằng ít nhất 12% đàn ông trưởng thành ở Mỹ - một ước tính "dè dặt" theo tiến sĩ Blanche Schwarzmann⁽¹⁾ (trong cuộc trò chuyện với người biên tập) - năm nào cũng thường thức theo cách này hay cách khác cái trải nghiệm đặc biệt mà "H. H." mô tả một cách tuyệt vọng đến thế; rằng nếu vào cái mùa hè định mệnh năm 1947 ấy, người viết hồi ức điên khùng của chúng ta tìm đến một bác sĩ bệnh lý-tâm thần giỏi, thì chắc đã chẳng xảy ra tai họa; nhưng nếu vậy thì cũng chẳng có cuốn sách này.

Kẻ viết những dòng bình luận này xin mạn phép được nhắc lại một điều hần thườn nhấn mạnh trong các cuốn sách và bài giảng của mình, cụ thể rằng "gây sốc" nhiều khi chỉ là một từ đồng nghĩa với "khác thường"; và một tác phẩm nghệ thuật lớn, dĩ nhiên, bao giờ cũng độc đáo, và như vậy, bởi chính bản chất của nó, ắt tạo nên một bất ngờ ít nhiều gây sốc. Tôi không hề có ý định ca ngợi "H. H." Rõ ràng, ông ta thật góm giếc, ông ta thật bỉ ổi, ông ta là một thí dụ nổi bật về chứng phong hủi đạo đức, một hỗn hợp của tàn bạo và đùa cợt mà ẩn sau đó có lẽ là một nỗi khôn khổ cùng cực, song chẳng khiến ai đồng cảm. Tính khí ông ta vừa thất thường vừa tẻ ngắt. Ông ta phát biểu văng mạng nhiều ý kiến nhố nhăng về con người và phong cảnh đất nước này. Có một mạch thành thật tuyệt vọng đập chộn rộn suốt dòng tâm sự ăn năn, song nó không thể xá được cho ông ta những tội lỗi xảo trá quỷ quyệt. Ông ta bất bình thường. Ông ta không phải là người hào hoa phong nhã. Nhưng cây vĩ cầm réo rất của ông ta có cái ma lực gợi nên một niềm triu mến và thương cảm đối với Lolita, khiến ta mê mẩn cuốn sách, đồng thời vẫn kính tởm tác giả của nó!

Với tư cách là một hồ sơ bệnh án, "Lolita" chắc sẽ trở thành một tư liệu kinh điển trong giới y học tâm thần. Với tư cách là một tác phẩm nghệ thuật, nó siêu vượt trên khía cạnh chuộc tội của nó; và đối với chúng ta, điều còn quan trọng hơn cả ý nghĩa khoa học và giá trị văn học là tác động đạo lý mà cuốn sách sẽ tạo nên đối với độc giả nghiêm túc; vì trong bản nghiên cứu cá nhân xót xa này, ẩn chứa một bài học phổ quát; đưa trẻ ngang ngạnh, người mẹ ích kỷ, gã quý ám hủn hển, không phải chỉ là những nhân vật sống động trong một câu chuyện độc

1. Blanche Schwarzmamm: "Blanche" (tiếng Pháp) nghĩa là "trắng" và "Schwarzmamm" (tiếng Đức) nghĩa là "đen".

nhất; họ cảnh báo ta về các khuynh hướng nguy hiểm; họ chỉ ra những cái ác đầy cường lực. "Lolita" khiến tất cả chúng ta - những người làm cha mẹ, những nhà hoạt động xã hội, những nhà giáo dục - phải thức tỉnh, với tinh thần cảnh giác cao hơn nữa và sáng suốt hơn nữa, vào nhiệm vụ nuôi dạy một thế hệ tốt hơn trong một thế giới an toàn hơn.

Widworth, Massachusetts

Tiến sĩ John Ray, Jr.⁽¹⁾

5 tháng Tám năm 1955

1. Nhặt tên John Ray (1627-1705), nhà khoa học tự nhiên lỗi lạc của Anh, nổi tiếng với các hệ phân loại tự nhiên của ông, đặc biệt là các công trình về côn trùng học. Bản thân Nabokov cũng là một nhà côn trùng học xuất sắc, chuyên về sâu bọ cánh vẩy (lepidoptere), đặc biệt là bướm, từng làm việc sáu năm (1942-1948) với tư cách là chuyên viên nghiên cứu ở Bảo tàng Động vật học So sánh của Harvard, đã có khoảng hai mươi bài nghiên cứu được đánh giá cao về vấn đề này. Nhà côn trùng học nổi tiếng A. B. Klots, trong cuốn *A Field Guide to the Butterfly*, viết: "Công trình gắn đây của Nabokov đã hoàn toàn sắp xếp lại việc phân loại giống này."

1

Lolita, ánh sáng đời tôi, ngọn lửa hạ bộ tôi. Tội lỗi của tôi, tâm hồn của tôi. Lo-lee-ta⁽¹⁾: đầu lưỡi lướt xuống ba bước nhỏ dọc vòm miệng, đến bước thứ ba khẽ đập vào răng. Lo. Li. Ta.

Buổi sáng, em là Lo, ngắn gọn là Lo thôi, đứng thẳng cao một mét bốn mươi sáu⁽²⁾, chân đi độc một chiếc tất. Mặc quần thụng trong nhà, em là Lola. Ở trường học, em là Dolly. Trên dòng kẻ chấm, em là Dolores⁽³⁾. Nhưng trong vòng tay tôi, bao giờ em cũng là Lolita.

Có ai trước em không nhỉ? Quả thật là đã có. Trên thực tế, có thể sẽ chẳng bao giờ có Lolita nào hết nếu vào một mùa hè nào đó, tôi đã không yêu một bé gái đầu tiên. Ở một công quốc bên bờ biển. Ờ, khi nào nhỉ? Khoảng gần ấy năm trước khi Lolita ra đời là số tuổi tôi vào mùa hè ấy. Một tên sát nhân bao giờ cũng sẵn văn phong câu kỳ, quý vị có thể tin thế.

Thưa quý ông quý bà bối thẩm, tang vật số một là cái mà những thiên thần thượng đẳng, những thiên thần hiểu lầm, chất phác với đôi cánh cao quý ganh tị⁽⁴⁾. Xin hãy nhìn mớ gai chằng chịt này.

1. Lo-lee-ta: âm tiết giữa được viết là "lee", thay vì "li" nhằm hàm chỉ bài thơ "Annabel Lee" của nhà thơ Mỹ Edgar Allan Poe, nói về mối tình ấu thơ "ở một vương quốc bên bờ biển" với "người yêu đầu" chết yểu.

2. Trong nguyên bản là bốn foot mười. Chúng tôi chuyển sang hệ mét quen thuộc hơn với người Việt, để độc giả dễ hình dung.

3. Dolores phái sinh từ tiếng Latinh "dolor" (đau buồn, đau khổ) thường chỉ Đức Bà Đồng Trinh Maria, "Mẹ Đau khổ của chúng ta".

4. Tiếp tục hàm chỉ "Annabel Lee": "các thiên thần thượng đẳng với đôi cánh Thiên đàng... ganh tị với [tình yêu của] nàng và tôi", do đó đã "gửi cơn gió lạnh" kết liễu nàng.

“Lolita, ánh sáng của đời tôi, ngọn lửa nơi hạ bộ của tôi. Tội lỗi của tôi, tâm hồn của tôi. Lo-lee-ta: đầu lưỡi lướt xuống ba bước nhỏ dọc vòm miệng, đến bước thứ ba khẽ đập vào răng. Lo. Li. Ta.

Buổi sáng, em là Lo, ngắn gọn là Lo thôi, đứng thẳng cao một mét bốn mươi sáu, chân đi độc một chiếc tất. Mặc quần dài trong nhà, em là Lola. Ở trường học, em là Dolly. Trên dòng kẻ chấm, em là Dolores. Nhưng trong vòng tay tôi, bao giờ em cũng là Lolita.”

LOLITA (tái bản)

Chịu trách nhiệm xuất bản
Giám đốc - Tổng biên tập
NGUYỄN QUANG THIỀU

Biên tập	Tạ Viết Đăng
Biên tập viên Nhà Nam	An Lý
Thiết kế bìa	Tạ Quốc Kỳ Nam
Trình bày	Hồng Nhung
Sửa bản in	Vũ Minh

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

65 Nguyễn Du - Hà Nội
Tel: 024 38222135 | Fax: 024 38222135
E-mail: nxbhoinhavan@yahoo.com.vn
<http://nxbhoinhavan.com>

Chi nhánh miền Nam
371/16 Hai Bà Trưng - Q3 - TP. HCM
Tel: & Fax: 02838297915

Chi nhánh miền Trung và Tây Nguyên
42 - Trần Phú - thành phố Đà Nẵng
Tel: 025113849516

Email: nxbhmv.mientrungtaynguyen@gmail.com

LIÊN KẾT XUẤT BẢN VÀ PHÁT HÀNH

CÔNG TY VĂN HÓA & TRUYỀN THÔNG NHÀ NAM

59 Đỗ Quang, Trung Hòa, Cầu Giấy, Hà Nội
Điện thoại: 024 35146875 | Fax: 024 35146965
Website: www.nhanam.vn
Email: nhanambook@vnn.vn
<http://www.facebook.com/nhanampublishing>

Chi nhánh tại TP Hồ Chí Minh
Nhà 015 Lô B chung cư 43 Hồ Văn Huê,
Phường 9, Quận Phú Nhuận, TP Hồ Chí Minh
Điện thoại: 028 38479853 | Fax: 028 38443034
Email: hcm@nhanam.vn

In 4.000 cuốn, khổ 15x24cm tại Công ty TNHH Một thành viên In và Thương mại TTXVN - Vinadataxa (70/342 Khương Đình, Hạ Đình, Thanh Xuân, Hà Nội). Căn cứ trên số đăng ký xuất bản: 1117-2019/CXBIPH/13-35/HNV và quyết định xuất bản số 424/QĐ-NXB HNV của Nhà xuất bản Hội Nhà Văn ngày 09.04.2019. Mã ISBN: 978-604-9823-90-9. In xong và nộp lưu chiểu năm 2019.

Hiện nay, trên thị trường đã xuất hiện hàng loạt cuốn sách làm giả sách của Nhà Nam với chất lượng in thấp và nhiều sai lỗi. Mong quý độc giả hãy cẩn thận khi chọn mua sách. Mọi hành vi in và buôn bán sách lậu đều vi phạm pháp luật và làm tổn hại đến quyền lợi của tác giả và nhà xuất bản.